

NGHIÊN CỨU HỆ THỐNG CHỈ TIÊU TÀI CHÍNH CỦA CÁC CÔNG TY CỔ PHẦN XÂY LẬP NIÊM YẾT TRÊN THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VIỆT NAM: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

RESEARCH ON FINANCIAL INDICATORS SYSTEM OF CONSTRUCTION JOINT STOCK COMPANY LISTED ON STOCK MARKET IN VIETNAM: SITUATION AND SOLUTIONS

Trần Thị Hà Phương¹, Nguyễn Thị Phương¹, Nguyễn Thị Minh Nguyệt¹, Nguyễn Thị Thùy¹, Phạm Thị Huyền¹, Nguyễn Thị Thu Thủy^{2,*}

TÓM TẮT

Báo cáo tài chính là nguồn thông tin chủ yếu và quan trọng cung cấp cho quản trị tài chính, phục vụ các loại quyết định quản trị tài chính của nhà quản trị doanh nghiệp. Đặc biệt là các chỉ tiêu tài chính của các công ty xây lắp niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam. Qua đó, tác giả đề xuất ra một số khuyến nghị nhằm hoàn thiện hệ thống chỉ tiêu tài chính của các công ty xây lắp niêm yết nhằm nâng cao chất lượng thông tin tài chính công bố và mang lại lợi ích cho các đối tượng sử dụng thông tin.

Từ khóa: Chỉ tiêu tài chính; công ty xây lắp; niêm yết.

ABSTRACT

Financial statements are the main and important source of information for financial management, serving all kinds of financial management decisions of corporate administrators. Especially the financial indicators of construction companies listed on Vietnam stock market. Thereby, the author proposes some recommendations to improve the financial indicator system of listed construction companies in order to improve the quality of disclosed financial information and bring benefits to users. information use.

Keywords: Financial indicators; construction company; listing.

¹Lớp KT2 - Khóa 11, Khoa Kế toán - Kiểm toán, Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

²Khoa Kế toán - Kiểm toán, Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

*Email: thuthuy.dhcn@gmail.com

1. GIỚI THIỆU

Đối với các doanh nghiệp, các chủ thể liên quan tới doanh nghiệp thì báo cáo tài chính (BCTC) được coi là một bức tranh toàn diện về tình hình tài chính, khả năng và sức mạnh của một doanh nghiệp tại một thời điểm nhất định. Do vậy, báo cáo tài chính là nguồn thông tin chủ yếu và quan trọng cung cấp cho quản trị tài chính, phục vụ các loại quyết định quản trị tài chính của nhà quản trị doanh nghiệp. Do vậy các thông tin tài chính hay các hệ thống chỉ tiêu tài chính của doanh nghiệp được coi là một yếu tố quan trọng và cần thiết để các nhà quản trị, các nhà đầu tư có thể từ đó đưa ra các quyết định chính xác và đúng đắn nhất.

Trong phân tích tài chính doanh nghiệp (TCDN), phân tích BCTC đóng vai trò quan trọng nhất. Phân tích BCTC cung cấp các thông tin tài chính rõ ràng nhất về tình hình tài chính, tình hình vốn, công nợ... cho nhà quản trị DN kịp thời đưa ra các quyết định điều hành. Do vậy, phân tích hệ thống chỉ tiêu phân tích BCTC là hoạt động không thể thiếu của bất kỳ DN nào muốn thắng thế trong cạnh tranh và phát triển trong nền kinh tế thị trường.

Việc các công ty xây lắp ngày càng phát triển rộng rãi đi kèm với việc công bố thông tin tài chính của doanh nghiệp để giúp đỡ cho các nhà quản trị và nhà đầu tư. Tuy nhiên hiện nay vẫn còn rất ít các nghiên cứu hay các bài báo đề cập tới vấn đề này.

Xuất phát từ thực tiễn nhận thấy việc nghiên cứu hệ thống chỉ tiêu tài chính của các công ty cổ phần xây lắp niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam: Thực trạng và giải pháp là vấn đề cần thiết để làm rõ thêm cái nhìn về việc công bố thông tin, hệ thống chỉ tiêu tài chính của công ty xây lắp niêm yết tại Việt Nam.

2. CƠ SỞ LÝ THUYẾT

Báo cáo tài chính được coi là một bức tranh toàn diện về tình hình tài chính, khả năng và sức mạnh của một doanh nghiệp tại một thời điểm nhất định. Do vậy, BCTC là nguồn thông tin chủ yếu và quan trọng cung cấp cho quản trị tài chính, phục vụ các loại quyết định quản trị tài chính của nhà quản trị doanh nghiệp. Bài viết trao đổi về các chỉ tiêu phân tích báo cáo tài chính của doanh nghiệp hiện nay nhằm giúp các nhà quản trị đưa ra các quyết định đúng đắn trong bối cảnh cạnh tranh ngày càng gay gắt.

Trong phân tích TCDN, phân tích BCTC đóng vai trò quan trọng nhất. Phân tích BCTC cung cấp các thông tin tài chính rõ ràng nhất về tình hình tài chính, tình hình vốn, công nợ... cho nhà quản trị DN kịp thời đưa ra các quyết định điều hành. Do vậy, phân tích hệ thống chỉ tiêu phân tích BCTC là hoạt động không thể thiếu của bất kỳ DN nào muốn thắng thế trong cạnh tranh và phát triển trong nền kinh tế thị trường. Trong đó, hệ thống chỉ tiêu tài chính được chia làm các nhóm sau:

- Nhóm chỉ số về khả năng thanh toán
- Nhóm chỉ số phản ánh cơ cấu vốn và tài sản
- Nhóm chỉ số hiệu quả kinh doanh
- Nhóm chỉ số lợi nhuận
- Nhóm chỉ số khác

3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Áp dụng phương pháp chọn mẫu ngẫu nhiên (50 công ty xây lắp niêm yết trên sàn chứng khoán Việt Nam). Việc thu thập dữ liệu bằng cách sử dụng công cụ internet tìm hiểu thu thập các tài liệu trên các trang web của sàn giao dịch chứng khoán www.hnx.vn, www.hsx.vn và các trang web tài chính là www.cophieu68.vn, www.cafef.vn. Các thông tin tài liệu như Báo cáo tài chính, Báo cáo thường niên, Bản cáo bạch,... sau khi thu thập được phân tích xử lý theo phương pháp thống kê mô tả và kết hợp với phương pháp so sánh - đối chiếu để tiến hành mô tả thực trạng và đưa ra nhận xét, khuyến nghị.

4. KẾT QUẢ

Nghiên cứu chỉ ra được đặc điểm của các công ty cổ phần xây lắp niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam và đặc điểm công bố thông tin tài chính của các công ty ngành xây lắp cùng các nhân tố ảnh hưởng tới việc công bố thông tin tài chính (9 nhân tố). Đồng thời nghiên cứu cũng đưa ra được thực trạng công bố chỉ tiêu tài chính của các công ty. Dựa vào việc tổng hợp về thực trạng công bố chỉ tiêu tài chính của các công ty, tác giả đã đưa ra nhận xét về ưu điểm và nhược điểm như sau:

Ưu điểm

- Các công ty xây lắp đã có trách nhiệm trong việc công bố thông tin tài chính tới người sử dụng thông tin:
- + Các thông tin cơ bản như Báo cáo tài chính (bao gồm BCTĐKT, KCKQKD, BCLCTT) đều được nêu ra đầy đủ.
- + Các chỉ tiêu cơ bản như tài sản, nguồn vốn, nợ ngắn hạn, nợ dài hạn,... đều được nêu rõ trong BCTC của DN.
- Việc công bố thông tin là đúng quy định và đúng thời điểm:

Các thông tin tài chính được công bố của các công ty niêm yết đều tuân theo các quy định, yêu cầu về việc công bố thông tin cho các công ty cổ phần niêm yết trên sàn chứng khoán như Thông tư 155, Luật Chứng khoán, các quy định, quyết định của Sàn giao dịch chứng khoán Hà Nội và Hồ Chí Minh.

Việc tuân thủ quy định còn thể hiện ở việc cập nhật các thông tin tài chính đúng thời gian và luôn cập nhật khi cần thiết.

Các nội dung, chỉ tiêu trong từng loại tài liệu đặc biệt là Báo cáo thường niên, BCTC luôn được chú trọng trình bày sao cho phù hợp với quy định và mang lại hiệu quả trong việc thu hút nhà đầu tư và tăng giá trị cổ phiếu của công ty.

- Công ty cũng chú trọng công bố thông tin trên trang web công ty:

+ Mỗi công ty đều có một trang web riêng nên công ty đã dành riêng hẳn ra 1 mục chuyên để công bố các thông tin tài chính cùng các tài liệu có liên quan.

+ Các công ty đều cập nhật và công bố các thông tin tài liệu trên các trang giao dịch chứng khoán nhằm đảm bảo cung cấp thông tin đầy đủ cho người sử dụng.

+ Việc công bố này có tác dụng giúp ban quản trị, cổ đông công ty và các cá nhân tổ chức khác khi có nhu cầu đều có thể truy cập trang web công ty để xem và tải về khi cần thiết.

Nhược điểm

- Các thông tin công bố trên trang web công ty chủ yếu mang tính chất cơ bản, chưa có sự tiến bộ hay cải tiến trong việc công bố thông tin:

Theo nhóm tìm hiểu thông tin của doanh nghiệp, các thông tin trên web của công ty chủ yếu là BCTC và các báo cáo quản trị. Các loại báo cáo thường niên được công bố chủ yếu trên sàn chứng khoán và ít công ty công bố đúng thời hạn.

Các chỉ tiêu tài chính công bố chủ yếu là các chỉ tiêu và tài sản, nguồn vốn và lợi nhuận. Người sử dụng không tìm kiếm được các chỉ tiêu về khả năng thanh toán, mức độ vay nợ,...

- Việc công bố thông tin đôi lúc còn rập khuôn theo quy định, không có sự tăng cường công bố các chỉ tiêu khác.

Theo nhóm thống kê và tìm hiểu trên cỡ mẫu 50 công ty thì có 46 - 49/50 công ty công bố các chỉ tiêu tài chính đủ theo mẫu quy định của Thông tư số 155/2015/TT- BTC bao gồm các chỉ tiêu sau:

- + Chỉ tiêu khả năng thanh toán (KNTT): Hệ số Thanh toán (TT) hiện hành (TT ngắn hạn), Hồ sơ thanh toán nhanh
- + Chỉ tiêu về cơ cấu vốn: Hệ số Nợ/ TTS; Hệ số Nợ/ VCSH
- + Chỉ tiêu về hiệu quả kinh doanh: Vòng quay HTK; Vòng quay TTS
- + Chỉ tiêu về lợi nhuận (khả năng sinh lời): LNST/ DTT (ROS); LNST/ TTS (ROA); LNST/ VCSH (ROE); LN HỖKD/ DTT
- + Chỉ tiêu khác: EPS, P/E, P/B,....

Theo tìm hiểu, các nhóm chỉ tiêu này còn rất nhiều các chỉ tiêu khác cũng mang lại lợi ích khi quyết định đầu tư nhưng lại không được công bố như:

- + Chỉ tiêu khả năng thanh toán: Hệ số thanh toán lãi vay; Hệ số thanh toán tức thời, Hệ số thanh toán nợ dài hạn,...
- + Chỉ tiêu về cơ cấu vốn: Hồ sơ huy động vốn, hệ số tự tài trợ, hệ số về cơ cấu tài sản,....
- + Chỉ tiêu về hiệu quả kinh doanh: Vòng quay khoản phải thu; Vòng quay khoản phải trả; Vòng quay vốn lưu động, hiệu suất sử dụng Tài sản cố định,....
- + Chỉ tiêu về lợi nhuận (khả năng sinh lời): EBIT, EBITA,...
- + Chỉ tiêu khác: Tỷ lệ tăng trưởng doanh thu, Tỷ lệ tăng trưởng lợi nhuận kinh doanh,...

Các chỉ tiêu này phần lớn chưa được các công ty chú trọng đưa vào các chỉ tiêu cần công bố trong Báo cáo thường niên, bản cáo bạch. Các đối tượng sử dụng thông tin khi cần sử dụng thêm các tài liệu và tiến hành tính toán để có các chỉ tiêu phù hợp với nhu cầu của họ.

5. KHUYẾN NGHỊ VÀ KẾT LUẬN

Các khuyến nghị hoàn thiện được tác giả nêu ra dựa trên thực trạng tìm hiểu cùng với các kiến thức có được về việc công bố thông tin tài chính của các công ty. Đi kèm với việc nêu ra các khuyến nghị hoàn thiện, tác giả còn chỉ ra nguyên tắc, yêu cầu hoàn thiện cùng các điều kiện khi thực hiện các khuyến nghị đó.

Từ thực tế tìm hiểu được và dựa vào các lý luận đưa ra tác giả đã nêu ra một số kiến nghị nhằm giúp việc công bố các chỉ tiêu tài chính của công ty xây lắp niêm yết theo mục tiêu về độ minh bạch, chính xác, hợp lý.

Đối với công bố thông tin trên trang web công ty

- Kiểm tra, rà soát lại trên trang web về các thông tin chỉ tiêu tài chính đã công bố và đối chiếu với quy định hiện hành. Sau đó tiến hành bổ sung, sửa đổi sao cho phù hợp.

- Luôn cập nhật kiến thức và văn bản pháp luật định kỳ để tiến hành sửa đổi sao cho phù hợp.

Đối với việc công bố thông tin một cách rập khuôn, không có sự bổ sung nhằm tăng cường hiệu quả sử dụng thông tin

- Các công ty niêm yết cần tiến hành rà soát kiểm tra lại các thông tin tài chính đã công bố trước đó xem các chỉ tiêu đó đã đúng quy định, phù hợp với nhu cầu sử dụng của các đối tượng như nhà đầu tư, nhà quản trị hay chưa.

- Tổ chức cập nhật quy định, luật và các văn bản pháp luật khác nhằm tăng cường bổ sung thêm các chỉ tiêu tài chính khác (nếu có).

- Công ty cần ý thức được trách nhiệm và có tư duy nâng cao chất lượng công bố thông tin tài chính trên báo cáo thường niên, báo cáo tài chính, báo cáo bạch cùng các tài liệu tài chính, quản trị liên quan khác.

Các kiến nghị cho các công ty niêm yết và cho các cơ quan

** Đối với chính công ty xây lắp:*

- Ban hành quy chế rõ ràng; cách thức quy trình xử lý thông tin tài chính; giám sát; đầu tư về bộ máy kế toán, hệ thống, phần mềm; ...

- Định kì kiểm tra, rà soát lại trên trang web về các thông tin chỉ tiêu tài chính đã công bố và đối chiếu với quy định hiện hành. Sau đó tiến hành bổ sung, sửa đổi sao cho phù hợp.

- Quản lý, cập nhật thông tin tài chính của doanh nghiệp theo định kỳ.

- Nâng cao kĩ năng, trình độ của kế toán, đội ngũ quản trị thông tin dữ liệu của công ty.

- Đối với việc xử lý sai phạm: cần nghiêm khắc chấp hành quy định của công ty trong việc công bố các thông tin, chỉ tiêu tài chính.

** Đối với Nhà nước:*

- Thay đổi đối với các quy định, thông tin, tài liệu về công bố chỉ tiêu tài chính không hợp lý.

- Cần xem xét tình hình và có các hỗ trợ đối với doanh nghiệp.

- Các quy định về tài chính, kế toán: phương tiện công bố thông tin, phương tiện cung cấp thông tin kế toán quản trị,...

- Khuyến nghị chính sách nhằm đề xuất các thay đổi, bổ sung cần thiết để khắc phục vấn đề.

Các kiến nghị về các chỉ tiêu khác

- Các doanh nghiệp cần hoàn thiện bổ sung thêm các chỉ tiêu như hệ số thanh toán tổng quát, hệ số khả năng thanh toán dài hạn nhằm phục vụ cho các đối tượng là chủ nợ của doanh nghiệp. Nhờ đó họ có thể nhanh chóng đánh giá khả năng thanh toán các khoản nợ dài hạn của doanh nghiệp và đưa ra các quyết định có liên quan.

- Cần bổ sung thêm các chỉ tiêu như "Tỷ trọng chi phí sản xuất kinh doanh dở dang trên tổng tài sản". Mục đích của việc sử dụng chỉ tiêu bổ sung này để cho thấy được mức độ hoàn thành công trình trong kỳ của doanh nghiệp, do đặc tính của doanh nghiệp xây lắp thường có lượng công trình dở dang dài hạn lớn.

- Các chỉ số về hiệu quả kinh doanh như vòng quay khoản phải thu, vòng quay khoản phải trả, vòng quay hiệu quả sử dụng tài sản cố định nên được các doanh nghiệp đưa thêm vào báo cáo để cung cấp thông tin cho các cổ đông, các nhà quản trị dễ dàng theo dõi được các chu kì thu nợ và thanh toán tiền hàng, cũng như đánh giá được hiệu quả của việc sử dụng các tài sản của doanh nghiệp.

- Ngoài các nhóm chỉ tiêu tài chính cơ bản trên, các doanh nghiệp cũng nên bổ sung thêm một vài các chỉ tiêu thể hiện tính đặc thù trong hoạt động của doanh nghiệp như:

+ Tỷ lệ thắng thầu công trình, hệ số năng lực nhận thầu công trình, hệ số tiến độ hợp đồng xây dựng thi công, hệ số thời gian ngừng trệ công trình, tỷ lệ % giá trị công trình không hoàn thành trong kỳ,...

+ Tỷ trọng các loại chi phí: tỷ suất chi phí khấu hao máy móc thiết bị trên từng công trình, tỷ suất chi phí giải phóng mặt bằng trên tổng chi phí công trình, hệ số khả năng bảo hành trên tổng giá trị công trình, tỷ suất chi phí phát sinh do tạm dừng công trình, tỷ suất chi phí phát sinh do giá cả tăng,...

+ Hệ số thời gian hoàn vốn công trình, số vòng quay khoản phải thu công ty mẹ với công ty con, kỳ thu tiền công trình tổng thầu, kỳ trả tiền công trình tổng thầu,...

Các chỉ tiêu về đặc thù ngành được nhóm tìm hiểu thông qua Internet do đó không thể đảm bảo mức độ chính xác 100%, các chỉ tiêu này chỉ mang tính chất tham khảo, các đối tượng sử dụng cần tìm hiểu kĩ trước khi sử dụng.

Trong thời gian tìm hiểu, nghiên cứu và hoàn thiện nghiên cứu này, nhóm tác giả đã nhận thức được tầm quan

trọng trong việc hoàn thiện hệ thống chỉ tiêu tài chính và hiểu được phần nào các chỉ tiêu tài chính thường dùng và ý nghĩa của nó. Mục đích nghiên cứu đề tài này là nắm bắt được các lý luận cơ bản về hệ thống các chỉ tiêu tài chính, tìm hiểu được thực trạng công bố chỉ tiêu tài chính tại các doanh nghiệp xây lắp niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam và từ đó đưa ra một số kiến nghị nhằm hoàn thiện hệ thống chỉ tiêu tài chính công bố của các doanh nghiệp xây lắp niêm yết trên TTCK Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Phạm Thị Hằng, 2014. *Công bố thông tin của công ty đại chúng trên TTCK theo pháp luật Việt Nam*.

[2]. Nguyễn Công Phương, 2014. *Các yếu tố ảnh hưởng đến mức độ công bố thông tin tài chính của công ty niêm yết*.

[3]. Ngô Thu Giang, 2014. *Tác động của các yếu tố thuộc đặc điểm công ty niêm yết tới mức độ công bố thông tin và hệ quả của nó*

[4]. Lê Thị Mỹ Hạnh, 2015. *Minh bạch thông tin tài chính các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam*.

[5]. Vinh Lê, 2015. *4 chỉ số phân tích tài chính quan trọng trong phân tích BCTC*.

[6]. Lưu Thị Thái Tâm, 2019. *Minh bạch trách nhiệm xã hội của công ty niêm yết trên TTCK Việt Nam*.

[7]. *Thao túng báo cáo tài chính tại các doanh nghiệp niêm yết, Giải pháp và khắc phục*, Tạp chí Tài chính.